

Velomaršruts.

Ceļā uz Balto kāpu!

(Babīte – Priedaine – Vārnukrogs – Babīte)

IV – IX

Foto: Juris Smaļinskis

Maršruts: Piemērots velobraucējiem, kam interesē salīdzinoši nelieli sportiski izbraucieni, vienlaicīgi apskatot interesantus dabas objektu un kultūras pieminekļus.

Riteņa tips. Vēlams divritenis, ar kuru var droši braukt pa grantētiem un vietām – smilšainiem ceļiem.

Ieteicamais laiks: Aprīļa vidus – septembris.

Garums: ~ 22 km.

Laiks: ½ dienas ilgs ceļojums ar objektu apskati.

Grūtības pakāpe: Viegls.

Ceļa segums: Asfalts, ceļi ar grants segumu, meža ceļi, takas (Baltās kāpas apkaimē). Babītes – Priedaines posmā – veloceliņš.

Sākuma punkts: Babītes dzelzceļa stacija.

Beigu punkts: Babītes dzelzceļa stacija.

Loģistika un sabiedriskais transports: Apļveida maršruts ar atgriešanos starta punktā. Babītes stacija ir ērti sasniedzama ar vilcienu (~ 18 min brauciens no Rīgas, ~ 1 h no Tukuma), vai pa Rīgas – Jūrmalas veloceliņu (30 – 40 min brauciens ar divriteni no Rīgas).

Marķējums: Nav marķēts.

Maršruta gaita: Babītes dzelzceļa stacija – Priedaines dzelzceļa stacija (veloceliņš) – Priedaine (Spilves iela – Upmalas iela – Mārupes iela – Lielais prospekts – Olaines iela – Upmalas iela – Salaspils iela – Lielais prospekts – Dreiliņu iela) – Vārnukroga ceļš – Vārnukrogs – Bolderājas iela – Lielā iela – V10 ceļš – Mēness iela – Babītes dzelzceļa stacija.

Alternatīvas: Maršrutu var sākt arī no Priedaines dzelzceļa stacijas (– 4,5 km). No galapunkta – Babītes stacijas maršrutu pa Rīgas – Jūrmalas veloceliņu var turpināt līdz Rīgas centram (+ ~ 10 km). Baltai kāpai var piebraukt arī no dienvidu puses (Baltās kāpas iela).

Attālums no Rīgas: Sākumpunkts/galapunkts – 10 km.

Der zināt! Bolderājas ielas – Mežāru posmā var būt sliktas kvalitātes grants – zemes ceļu segums.

Droša velobraukšana! Pārvietojoties pa autoceļiem, gājēju ceļiem, veloceliņiem, apdzīvotām un neapdzīvotām vietām u.c., - ievērojam ceļu satiksmes noteikumus un drošu velobraukšanas praksi. Lietojam ķiveres un labi pamanāmu (t.sk. – atstarojošu) apģērbu. Īpaši uzmanām bērnus! Rūpējamies par savu un līdzcilvēku drošību un veselību! Veicot maršrutu, katrs pats ir atbildīgs par savu un citu drošību! Glābšanas dienesti: 112. 📞

Vērts redzēt!

1. **Babīte.** Apdzīvota vieta Rīgas rietumu pievārtē starp Piņķiem un Spilvi. Velobraucējiem ērti sasniedzama ar vilcienu. Babītes ciems atrodas vietā, kur vēsturiski atradies Pūpes (*Pupe*) krogs un Pūpes (tagad – Babītes) dzelzceļa stacija. Atrodamas ziņas, ka Pūpes krogu sauca arī par Krējuma kūku krogu, jo ceļā uz Jūrmalu un atpakaļ tajā atpūtināja zirgus, bet paši braucēji cienājās ar kafiju un kūkām. Mūsdienās Babīte ir klusa apdzīvota vieta ar vairākiem veikaliem, pastu, Tīreļu mežniecības filiāli, diviem bērnudārziem un privātu sākumskolu.
2. **Torņkalns – Tukums II dzelzceļa līnija.** 65 km garā dzelzceļa līnija ir viena no Latvijā senākajām – to atklāja 1877. gada 21. septembrī. Sākotnēji tā savienoja Rīgu ar tagadējo Tukuma I staciju. 20. gs. sākumā dzelzceļa līniju pagarināja līdz Ventspilij. Pār Lielupi celtais tilts cieta 1. un 2. pasaules kara laikā. 1950. gadā līniju elektrizēja (pirmā Latvijā). 2015. gadā uzsāka dzelzceļa staciju modernizāciju. Šobrīd līnijā ir 24 stacijas un pieturas punkti. Jāpiemin ar Torņkalna un Tukums II stacijām saistīti traģiskie 1941. un 1949. gada deportāciju notikumi. Kā liecinieks tā laika notikumiem pie Torņkalna stacijasizvietots **dzelzceļa vagonis ar piemiņas zīmi.**
3. **Babītes dzelzceļa stacija.** Viena no Torņkalns – Tukums II dzelzceļa līnijas stacijām. Tās agrākais nosaukums bija Pūpe, kuru atklāja 1877. gadā. 1. pasaules kara laikā Babīte atradās tuvu frontes līnijai, tādēļ no tās Kalnciema virzienā uzbūvēja kara lauka dzelzceļu, ar kura palīdzību apgādāja fronti. Mūsdienās redzamā stacijas ēka ir uzbūvēta 1926. un atjaunota 1950. gadā (bija cietusi 2. pasaules kara laikā). Vācu okupācijas laikā stacijas nosaukums bija Pinkenhofa. 2015. gadā uzsākti Babītes stacijas un perona rekonstrukcijas darbi.
4. **Rīgas – Jūrmalas veloceliņš.** Tā pirmsākumi ir meklējami pagājušā gadsimta astoņdesmitajos gados, kad no Zasuļauka depo līdz Priedainei 9 km garumā uzbūvēja Latvijā pirmo šāda mēroga veloceliņu. Vēlākajos gados to pagarināja līdz Rīgas centram vienā un Jūrmalas pilsētai otrā virzienā.
5. **Priedaines dzelzceļa stacija.** Viena no Torņkalns – Tukums II dzelzceļa līnijas stacijām, celta 1938. gadā funkcionālisma stilā. Kultūras piemineklis.
6. **Priedaine.** Kā liecina arheoloģisko izrakumu rezultāti, Priedaine ir bijusi apdzīvota jau pirms 5000 gadiem. Mūsdienās Priedaine ir viens no jaunākajiem Jūrmalas rajoniem, kuru pilsētai pievienoja pēc 2. pasaules kara. Priedaine kā kluss savrupmāju rajons sācis veidoties 20. gs. sākumā. 1911. gadā šeit jau bija vairāk nekā 100 apbūves gabalu, kuros pārsvarā tika celtas vasarnīcas. Ir vērts izbraukt cauri Priedaines kultūrvēsturiskajam centram (vasarnīcu rajons - kultūras piemineklis) un aplūkot mazstāvu koka apbūvi. Atsevišķas ēkas ir celtas nacionālā romantisma stilā ar dažādiem elementiem – verandām, logiem, kokgriezumiem un mansarda jumtiem.

7. **Slepera purvs.** Neliels purvs dienvidos no Lielupes, kura lielākā daļa ir savulaik izstrādāta kūdrā. Cauri purvam iet zemes ceļš, tādēļ tā apskates nolūkā var izmest nelielu likumu.
8. **Lielupe.** Lielākā Zemgales un otra lielākā no Latvijas upēm. Tā sākas pie Bauskas, satekot Mūsai ar Mēmeli. Savā 119 km garajā tecējumā Lielupe šķērso Zemgales līdzenumu un pie Vakarbuļļiem ietek jūrā. Lēzeno krastu dēļ tā vietām ir „ieslēgta” aizsargdambju sistēmā, lai mazinātu pavasara plūdus, kas tad pārklāj lauksaimniecībā izmantojamās zemes un saimniecības. Tā kā upes ceļu uz jūru kavē dolomīta un merģeļa pamatieži un kāpas, tā turpat ceturtdaļsimta kilometru garumā tek līdztelus Rīgas jūras līča krastam, kur starp līci un jūru šaurā zemes strēlē ir izvietojusies Jūrmalas pilsēta. Stipra vēja un vētru laikā Lielupes ūdens līmenis var celties vairāk nekā par 2 m un tas var būt novērojams pat 90 km attālumā no jūras. Lielupe ir sens ūdensceļš, kuru jau viduslaikos izmantoja, lai sasniegtu Mežotnes senpilsētu u.c. vietas. Līdz ar tvaikoņu satiksmes attīstību 20. gs., tālāko Lielupes izmantošanu apgrūtināja sēkļi un dolomīta pamatieži tās gultnē. Šajā nolūkā 1931. – 1938. g. Lielupē no Jūrmalas līdz Jelgavai izveidoja 50 m platu un 3,5 m dziļu kuģu ceļu, izspridzinot Jāņraga dolomīta sliksni augšpus Slokas. Lielupes tecējumu ietekmējuši arī 19. – 20. gs. hidrotehniskie darbi Babītes ezerā. Mūsdienās – vasaras laikā pa Lielupi kursē kuģīši, kas no Rīgas pa Buļļupi dodas uz Jūrmalu.
9. **Bolderājas – Priedaines kāpu grēda.** Atrodas dienvidos no Buļļupes un ziemeļos no Kleistiem un Spilves pļavām. Ap 10 km garās un 1 – 1,5 km platās kāpas augstums ir ap 4 – 10 m. Tās augstākais punkts paceļas 27 m vjl. Kāpas stāvākas nogāzes ir vērstas pret Spilves pļavām – kādreizējā smilšu kustības virzienā. Bolderājas – Priedaines kāpu grēda, kas mūsdienās sastāv no atsevišķām vaļņveida un paraboliskām kāpām, sāka veidoties pirms ~ 220 gadiem, kad vēja pūstas, pārvietojās lielas smilšu masas, kas apbēra seno Litorīnas jūras terasi un pat atsevišķas saimniecības. Mūsdienās kāpu klāj g.k. priežu mežs. Pie Bolderājas kāpa ir daļēji norakta, kur **Bolderājas karjerā** izveidojusies mākslīga ūdenstilpe. Netālu no Kleistu ielas, 16 m augstas kāpas galā atrodas t.s. **Bumbu kalniņš** (kultūras piemineklis) ar **piemiņas zīmi** – 1. pasaules kara norises vieta. 1919. gadā 1. novembrī no Bumbu kalniņa (atradās komandpunkts) Latgales divīzijas karavīri devās cīņā pret desmitkārtīgi stiprāko Bermonta karaspēku, lai atbrīvotu Rīgu. Pēc sīvām kaujām Latgales divīzijai izdevās ieņemt Imantas Sudrabkalniņu. Blakus Bumbu kalniņam ir uzcelts koka **tornis**. Bumbu kalns ir Rīgas paralēles un meridiāna **krustpunkts!**
10. **Vārnukrogs.** Lai nokļūtu Vārnukrogā, jāšķērso stāvās Bolderājas – Priedaines kāpugrēdas nogāzes. Tā nosaukums cēlies no kādreizējā Vārnu kroga (*Warne Krug*), kas atradās pie vēsturiskā Rīgas – Kurzemes – Prūsijas ceļa. 1495. gadā Livonijas ordeņa mestrs Valters fon Pletenbergs Lielupes – Buļļupes kreisā krasta apvidu nodeva lēnī Lielupes pārcēlājam Jānim Bildringam (*Bültring*). Jāatzīmē, ka no 1692. g. Buļļu pārceltuve bija nominēta kā vienīgā upi šķērsojamā vieta Rīgas – Prūsijas ceļam. Kad 1755. gadā Lielupe izrāva tagadējo ieteku jūrā, bija jāizveido jauna pārceltuve, kas savienoja Vārnukrogu ar Buļļu muižas pļosta krogu. Līdz 1783. gadam tā kalpoja kā robežpāreja starp Vidzemes guberņu un Kurzemes hercogisti. Mūsdienās Vārnukrogs ir neliela apdzīvota vieta – g.k. vasarnīcu rajons pie Buļļupes un Lielupes savienojuma vietas. Ievērojamākais apkaimes apskates objekts ir Baltā kāpa.
11. **Baltā kāpa.** Augsta un smilšaina, Lielupes ūdeņu noskalota kāpa upes labajā krastā pirms Vārnukroga. Līdz 17 m augstā un 800 m garā krauja, kas ir Bolderājas - Priedaines kāpu grēdas rietumu gals, izveidojusies 18. gs. vidū. Tā ir labi redzama no pretējā Lielupes krasta, Buļļuciema pludmales, kā arī no dzelzceļa tilta, braucot tam pāri ar vilcienu.

Apmeklējot Balto kāpu, jāņem vērā, ka lēkāšana pa nogāzi un smilšu brucināšana ir videi nedraudzīga rīcība! No Baltās kāpas redzams Buļļuciems ar plašiem niedrājiem (dabas liegums „Lielupes grīvas pļavas”) un Lielupes ieteka jūrā. Kāpas piekājē – vietējo iedzīvotāju veidoti soliņi, kur var atvilkt elpu.

12. **Buļļupe.** Kādreizējā Lielupes ieteka Daugavā. Mūsdienās esošo savienojumu ar Rīgas jūras līci (pie Vakarbuļļiem) Lielupe izveidoja 1755. – 1757. gada pavasara palos, kad pārrāva šauro piekrastes kāpu joslu. Buļļupes garums ir 9,5 km, platums – ap 200 m, dziļums – 3 – 5 m. No dienvidiem Buļļupi ieskauj Bolderājas – Priedaines kāpu grēda, no ziemeļiem – Daugavgrīvas sala. Buļļupē iegūta smilts, tādēļ tās gultne ir mākslīgi padziļināta. Pie savienojuma ar Lielupi to ieskauj Vakarbuļļi (kreisajā krastā) un Vārnukrogs (labajā krastā), bet pie savienojuma ar Daugavu izveidojusies niedrēm klātā **Milestības saliņa**, uz kuras uzbūvēts **putnu vērošanas tornis**. Šajā vietā Buļļupes labajā krastā atrodas Bolderāja, kreisajā – Daugavgrīva. Buļļupes krastus iecienījuši makšķernieki.
13. **Dabas liegums „Vakarbuļļi”.** Redzams Buļļupes pretējā krastā, atrodoties uz Vārnukroga – Bolderājas ceļa, kas līkumo gar pašu upes krastu. Dabas liegums, kas ietilpst lielākā īpaši aizsargājamā dabas teritorijā – dabas parkā „Piejūra”, veidots reti sastopamo piekrastes pļavu un augu aizsardzībai. Kad no Buļļupes pagriežamies uz dienvidiem, atkal šķērsojam Bolderājas – Priedaines kāpu grēdu.
14. **Hapaka grāvis.** Saukts arī par Rātsupi, Rātsupīti. Hapaka grāvja ūdeņi sākas no grāvju tīkla Babītes polderī un, šķērsojot Rīgas – Jūrmalas šoseju, tālāk gar Mežārēm, Kleistiem, Rātsupi, Beķermuižu un Lejas Podragu ieplūst Daugavā. Savā 25 km tecējumā tas uzņem arī Lāčupītes, Spilves un Beķeru grāvja ūdeņus. Lejtecē Hapaka grāvis jau sasniedz 100 – 200 m platumu. To šķērso Kleistu iela, Bolderājas dzelzceļš un Daugavgrīvas šoseja. Lai neapplūstu Spilves pļavas (galvenā Hapaka grāvja tecējuma teritorija), pie Daugavgrīvas šosejas ir uzbūvēta sūkņu stacija, kas samazina tā līmeni par aptuveni metru.
15. **Spilves pļavas.** Salīdzinoši liela teritorija, ko no austrumiem ieskauj Daugavas ūdeņi, ziemeļiem – Bolderājas – Priedaines kāpu grēdas valnis un Lielupe, rietumiem – Babītes polderis, bet no dienvidiem – Kleistu mežs. Domājams, ka Spilves nosaukums saistīts ar augiem, kas šeit auguši pirms cilvēka ienākšanas un visaptverošas lauku meliorācijas. Pļavu izmantošana Spilvē sākās 15. gs. beigās – te ganīja lopus un ieguva sienu. Šajā pat laikā Spilves pļavu apkārtnē (g.k. ap tagadējo Daugavgrīvas šoseju, ziemeļos no Ilģuciema un Lāčupes) sāk veidoties pirmās namnieku muižiņas. Pļavas šķērsojis Buļļu (Kuršu) ceļš. Ar Spilves vārdu saistīta Spilves kauja, kas 1701. g. norisinājās starpSaksijas un Zviedrijas karaspēku un bija viena no būtiskākajām Ziemeļu kara (1700. – 1721.) militārajām operācijām. 9. jūlija rītā zviedru karaspēks pārcēlās pāri Daugavai un trīs stundu ilgušā kaujā uzvarēja Saksijas karaspēku. 1873. gadā atklāj Rīgas – Bolderājas dzelzceļa līniju, kas šķērso Spilves pļavas un Hapaka grāvi, kura apkaimi līdz 20. gs. dēvēpar Vijgriežņu pļavām. Pļavu austrumdaļā 20. gs. 20. gados izveido Spilves lidostu. Mūsdienās lauksaimnieciskā ražošana Spilves pļavās ir zaudējusi savu nozīmi un tajās pamazām „iespiežas” mūsdienu apbūve.
16. **Kleistu mežs.** Kleistu meža, tāpat kā Kleistu apkaimes nosaukums cēlies no **Kleistu muižas** (*Kleistenhof*) vārda (muižas ansamblis – kultūras piemineklis), kura vēsturiskajos avotos pirmo reizi minēta 1638. gadā. Blakus Kleistu muižas kungu namam zaļo Pārdaugavas resnākais **dižozols**. Kleistu mežs ir ar skaistu un skraju g.k. priežu mežu (sils, mētrājs) apaugusi, līdz 12 m augsta Nordeķu – Kalnciema kāpu grēdas daļa ziemeļos no Ilģuciema un Imantas. No ziemeļiem to norobežo Hapaka grāvis un Spilves pļavas, no dienvidiem – Pārdaugavas mikrorajonu apbūve. Kleistu mežu šķērso 1873. gadā atklātā Rīgas – Bolderājas dzelzceļa līnija un Kleistu iela. 19. gs. beigās Kleistu

meža dienviddaļā izveidoja **Lāčupes jeb Lācara kapus**. Kleistu mežā daudzviet saglabājušās liecības (g.k. – **ierakumi**) no 1. pasaules kara laika. Mūsdienās Kleistu mežu vietējie iedzīvotāji izmanto kā pastaigu vietu.

17. Latvijas Universitātes Rododendru selekcijas un izmēģinājumu audzētava „Babīte”.

Atrodas ziemeļos no Babītes un Rīgas apvedceļa (A 5). 1980. g. dibinātā vienīgā Baltijas valstīs specializētā rododendru audzētava ir sugām bagātākā - 72 rododendru savvaļas sugas un 193 šķirnes. Tās darbinieki veic rododendru introdukcijas un selekcijas darbu, rada dekoratīvas un ziemciētīgas rododendru šķirnes, kā arī audzē stādus. 11,8 ha platībā var apskatīt rododendru kolekciju no visas pasaules, iepazīties ar Latvijā izaudzētām 64 ziemciētīgām rododendru šķirnēm - „Alma Mater”, „Academia Scientiarum”, „Emeritus”, „Eduards Smiļģis”, „Dita Krenberga” u.c., kuru selekcionārs ir R. Kondratovičs. Īpaši skaisti šeit ir rododendru ziedēšanas laikā (maija vidus – jūnija vidus). Audzētavu var iepazīt vietējā gida pavadībā. ☎ 371 67913107.

Pakalpojumi:

Veikali: Babītē, Priedainē, Vārnukrogā (sezonāls).

Ēdināšanas uzņēmumi: Babītē – krodziņš „Kristapiņš”, (300 m no dzelzceļa stacijas).

Atpūtas vieta: Pie Baltās kāpas.

Ārsta prakse: Babītē.

Babītes dzelzceļa stacija
Foto: Juris Smaļinskis

Rīgas – Jūrmalas veloceliņš
Foto: Juris Smaļinskis

Priedaines apbūve
Foto: Juris Smaļinskis

Lielupe, Lielupes grīvas pļavas
Foto: Juris Smaļinskis

Slepera purvs
Foto: Juris Smaļinskis

Baltā kāpa
Foto: Juris Smaļinskis

Bolderājas – Priedaines kāpu grēda
Foto: Juris Smaļinskis

Lielupe pie Baltās kāpas
Foto: Juris Smaļinskis

Baltā kāpa
Foto: Juris Smaļinskis